

SIOS Kvinnokommitté

Seminarium 27 februari 2010

Bostadsmarknaden med fokus på kvinnor, rasism och intolerans

Kommitténs ordförande **Madjide Akay** inledde med att hälsa alla välkomna och presentera seminarieriet och dess syfte, samt dagens program.

Julio Fuentes och **Elin Jonsson** introducerade några centrala begrepp i seminarieriet och pratade om definitioner av diskriminering, homofobi och olika former av rasism. Det lyftes fram att rasismen består av såväl strukturella element som vardagliga handlingar. Både generella och mer specifika definitioner nämndes. Vidare beskrevs innebörderna av islamofobi, afrofofi, antiziganism och homofobi, samt hur olika förtryck kan sägas vara knutna till varandra. Sedan följde en genomgång av olika former av diskriminering och skillnader mellan rasism och diskriminering.

Dagens huvudföreläsare var **Irene Molina**, forskare vid Uppsala Universitet. Hon poängterade inledningsvis vikten av engagemang och nätverk underifrån, och att krav aktivt måste ställas eftersom makt inte överlämnas frivilligt. Föreläsningen handlade om rasism och segregation på bostadsmarknaden. Molina beskrev svårigheterna med att bedriva kritisk forskning på detta område, inte minst då majoritetsforskningen för det mesta ger sken av att rasism inte existerar. Hon berättade även utifrån egna erfarenheter hur svårt det kan vara att med ett ickesvenskt namn och ursprung få en bostad. Vidare poängterade hon att människor oavsett etnisk bakgrund i regel har samma önskemål kring boendet, men att det inte är den bild som förmedlas. Tvärtom förklaras boendesegregationen med ”invandrades önskemål” om att bo i samma områden, något det emellertid inte finns några belägg för. Den rådande ”invandrar”- diskursen är enligt Molina full av myter som behöver dekonstrueras eller motbevisas.

Områden som anses vara osvenska stigmatiseras och blir sinnebilderna för segregationen i samhället, när det tvärtom är villaområdena som är de mest homogena, såväl om man ser till nationellt ursprung som till familjeformer. Molina beskrev de så kallade miljonprogramsområdena och deras uppkomst. Exempelvis hur utformningen stimulerade Sveriges ekonomi och infrastruktur. Hon presenterade olika förklaringar till boendesegregationen som använts och påpekade att de skilde sig åt när det kom till maktperspektivet. De olika förklaringsmodellerna utgjordes av: Klass- och ekonomiska strukturer, kulturreduktionistiska/~rasistiska samt rasifieringsteoretiska med fokus på ojämlikhet och rasism som hinder.

I likhet med hur människor konstrueras i enlighet med kategorierna ”vi” och ”de andra”, lyfte Molina fram att även bostadsområden rasifierades och blev ”de andra”. Marginaliseringen av dem som bodde i eller förknippades med dessa områden skedde samtidigt via strukturer av sexism och klassförtryck. Hon poängterade att makt bör förstås integrerat och intersektionellt för att kunna bekämpas på ett integrerat sätt. Viktigt att uppmärksamma är också att politiska handlingar alltid har en ideologisk grund, och att rasism måste ses som en av dessa grunder eftersom det är en övergripande västerländsk ideologi.

Molina gick igenom olika faser i statens bostadspolitik. Man har gått från en diskriminerande politik via segregationscementerande och stigmatiserande politik till ingen politik alls. Nu finns i stort sett ingen statlig inblandning i var och hur det byggs. Tidigare lockade staten med

subventioner för att bygga bostäder, i synnerhet hyresrätter. Dessa byggdes dock avskilt från bostadsrätterna och villorna.

Under uppbyggnaden av alla nya bostäder i förorterna var det mesta mycket genomtänkt och ändamålsenligt. Det skulle vara nära till dagis, kommunikationer, butiker och annan samhällsservice. Molina ifrågasätter varför man samtidigt separerade hyresrätter, bostadsrätter och villor från varandra. Det första offentliga dokumentet om boendesegregering är en SOU från 1975. I denna antyddes visserligen en strävan efter att motverka segregering, men samtidigt beskrivs hur ett välbekant grannskap och att inte känna sig annorlunda är något mycket viktigt för barnen. Molina anser att ståndpunkten ”lika barn leka bäst” genomsyrade resonemanget i utredningen.

Under rubriken ideologi och diskurser pratade Molina om hur politiken struktureras utifrån föreställningar om likhet och olikhet. Det som benämns kulturrasism innehåller samma resonemang och ord som den rasbiologiskt inspirerade rasismen, förutom att man numera hänvisar särskiljandet till att människors kultur är så olika, och att de kulturer som beskrivs som främmande anses vara oföränderliga och efter sin tid. I områden som i linje med det, har gjorts till ”det andra” går det att göra saker som inte accepteras i andra områden, såsom omotiverade polisingripanden.

Enligt Molina bidrog massmedia i hög grad till denna andrafiering. Här fylldes ordet invandrare med den innebörd det har idag, och det var även media som myntade begreppet miljonprogrammet. De områden som ingick i detta stämplades som utsatta och farliga. Det började med Tensta under 60-talet. Problemet ansågs vara moderniteten i bemärkelsen många människor på en liten yta - ”betongklossar” vars omgivningar fortsatte att vara byggarbetsplatser. Detta befarades leda till sjukdomar och sociala problem. Områdena framställdes som ett gungande samhälle och dess invånare som offer.

Under 1980-talet flyttades fokus och bostadsområdena beskrevs som skräpiga och smutsiga, med utbredd kriminalitet och psykiska problem. Offerrollen tillskrevs nu istället de svenska barnen, och det var de boende med utländsk bakgrund som hade gjort områdena till en främmande plats. På 1990-talet hade de aktuella områdena börjat skildras som ”invandrargetton”, och att upp till en tredjedel av invånarna i en del av bostadsområdena var utländska medborgare beskrevs som ett hot. Molina berättade om hur detta gjorde att svenskar flyttade därifrån och föräldrar satte sina barn i andra skolor. Under 2000-talet frodades kulturrasismen och områden som sågs som ickesvenska beskrevs som exotiska men också farliga.

”Den andre” har alltså med hjälp av massmedia gått från att vara ett offer till att vara orsaken till sociala problem och segregering. Och till skillnad från 1960- och 70-talet verkar problemet inte längre vara bostadsområdena i sig utan de människor som bor där. Det har på senare tid även skett en sexifiering av den förut ännu mer homogena förståelsen av ”invandraren”. Media har bidragit till att skapa bilderna av den typiska invandrarkvinnan, flickan, pojken och mannen.

Molina påpekade att den fria viljan är ett centralt tema i dagens politiska diskurs, där man är ovillig att erkänna strukturernas betydelse utan gärna ser individens egna val som orsaker. Vidare talade hon om den hierarki som finns mellan olika grupper vad gäller utsatthet, och som bland annat kommer till uttryck på bostadsmarknaden. Bland dem som bemöts och behandlas sämst finns romer och afrikaner, och de som är minst diskriminerade är personer från exempelvis Tyskland och de nordiska länderna. Hon uttryckte sin skepsis mot hur man

har försökt mäta "kulturell likhet" och olikhet. Avslutningsvis pratade Molina om att rasismen är mycket utbredd och något som ständigt upprepas.

Gruppdiskussion

Vad tycker du var det mest slående/viktigast från Irene Molinas föreläsning?

Många tyckte att hela föredraget var bra och intressant.

Hur viktig statens inblandning var för boendesegregationens uppkomst.

Hur processen i segregationen ser ut.

Den historiska inblicken.

De förändringar som skett i samhället, till exempel förvandlingen av "förortsborna" från offer till problem.

Hur mytbildningen kom från en liten klick av journalister och fotografer. Det är intressant med medias roll.

Att majoritetssamhället tror att det finns valmöjligheter.

Integrationens olika 10-årsepoker.

"Demokratisk politik i Sverige."

Det största våldet är i svenska hem.

Hur kan man arbeta i SIOS och förbunden för att motverka rasism och andra former av intolerans på bostadsmarknaden?

Information och opinion

Att sprida information om seminariet.

Att sprida kunskap och lyfta upp frågorna i medlemsorganisationerna.

Diskussion fördes om vikten av att få människor att rösta i riksdagsvalet. Fokus på politiker och att höja valdeltagandet i de segregerade områdena.

Dörrknackning kan användas i samarbete med de olika organisationerna.

Det är viktigt att ge ungdomar information om valet och vikten av att rösta.

Jobba med opinionsbildning och att sprida information på bred front.

Använda media och lyfta fram bra journalistik och jobba med de "bra" journalisterna.

Förebyggande (antidiskriminerings)arbete

Det är viktigt att belysa den nedrustning av välfärden som sker i samhället t ex stängning av ungdomsgårdar.

Nätverka

Att göra uppföljning av SIOS arbete med alla fyra seminarierna.

Att följa upp med att skapa nätverk.

Det finns behov av fler seminarier och nätverksträffar, för att få erfarenheter från andra för att kunna göra förändringar.

Det är viktigt såväl att vara normkritisk som att stötta bra initiativ och ta upp bra exempel i majoritetssamhället.

Att bjuda in de politiska partierna och DO till seminarierna.

Att arbeta med ungdomarna och föräldrarna i förorterna. Brobyggande.

Att bryta upp de vita villaorterna.